

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2015

EALAÍN

Stair agus Léirthuisicint na hEalaíne

Gnáthleibhéal

Tá 150 marc ag gabháil leis an bpáipéar seo, i.e. 37.5% de na marcanna iomlána ar an Ealaín

Déardaoin, 11 Meitheamh

Tráthnóna, 2:00 – 4:30

Treoracha

Freagair **trí** cheist mar seo a leanas: ceist amháin as Roinn I (An Ealaín in Éirinn), ceist amháin as Roinn II (Ealaín na hEorpa 1000 AD - An Lá Inniu), agus ceist amháin as Roinn III (Léirthuisicint na hEalaíne).

Tá na ceisteanna uile ar cómharc (50).

Ba chóir sceitsí agus léaráidí a úsáid de réir mar is cuí chun do chuid pointí a léiriú.

Déan tagairt, de réir mar a chuirtear sin in iúl, do **na léaráidí atá ar an mbileog a ghabhann leis an bpáipéar seo.**

Roinn I – An Ealaín in Éirinn

1. Tá láthair ón ré Neoiliteach *léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a), (b) agus (c).
  - (a) Ainmnigh an láthair.
  - (b) Déan cur síos agus plé ar an láthair faoi na ceannteidil seo a leanas:
    - suíomh
    - struchtúr
    - feidhm.
  - (c) Sceitseáil an maisiúchán ar cheann **amháin** de phríomhghnéithe an tsuímh seo, agus déan cur síos agus plé air.
Léirigh do fhreagra.

2. Is sampla de mhíotalóireacht ón Iarannaois í an “**Coróin Petrie**” *atá léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a), (b) agus (c).
  - (a) Cén fheidhm a bhí aici?
  - (b) Déan cur síos agus plé ar an dóigh a ndearnadh agus a maisíodh í.
  - (c) Sceitseáil déantúsán **amháin** eile ón Iarannaois, agus déan cur síos agus plé air.
Léirigh do fhreagra.

3. Tá “**Cros na Screaptra**” i gCluain Mac Nóis, Contae Uíbh Fháilí, *léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a), (b) agus (c).
  - (a) Cén fheidhm a bhí aici?
  - (b) Déan cur síos agus plé ar an dóigh a ndearnadh agus a maisíodh í.
  - (c) Sceitseáil Ardchros **amháin** eile a ndearnadh tú staidéar uirthi, agus déan cur síos agus plé uirthi.
Léirigh do fhreagra.

4. Is sampla d’ailtireacht ón ochtú haois déag é **Teach Russborough**, Contae Chill Mhantáin.
Freagair (a), (b) agus (c).
  - (a) Ainmnigh an t-ailtire.
  - (b) Déan cur síos agus plé ar struchtúr agus ar mhaisiúchán an fhoirgnimh seo.
  - (c) Sceitseáil teach mór **amháin** eile, ón ré chéanna, faoin tuath in Éirinn a bhfuil staidéar déanta agat air, agus déan cur síos agus plé air.
Léirigh do fhreagra.

5. Tá “**Uiliséas i gConamara**” le Seán Keating (1889-1977) *léirithe ar an mbileog leis seo*. Freagair (a), (b) agus (c).

(a) Déan cur síos agus plé ar an bpictiúr seo faoi na ceannteidil seo a leanas:

- comhdhéanamh
- teicníocht agus úsáid datha(nna)
- láimhseáil na fíorach daonna.

(b) Cad atá i gceist sa phictiúr seo, dar leat? Tabhair fáthanna le do fhreagra.

(c) Sceitseáil pictiúr **amháin** eile le Keating, déan cur síos agus plé air.

Léirigh do fhreagra.

6. Ealaíontóir cáiliúil Éireannach ba ea Louis le Brocquy (1916-2012).

Freagair (a), (b) agus (c).

(a) Ainmnigh saothar **amháin** le Louis le Brocquy a ndearna tú staidéar air.

(b) Déan cur síos agus plé ar an saothar atá roghnaithe agat faoi na ceannteidil seo a leanas:

- ábhar
- comhdhéanamh
- teicníocht agus úsáid datha(nna).

(c) Tabhair roinnt eolais faoi Louis le Brocquy.

Léirigh do fhreagra.

7. Roghnaigh saothar le duine **amháin** de na healaíontóirí seo a leanas:

- Nathaniel Hone Sinsearach (1718-1784)
- John Lavery (1856-1941)
- Jack B. Yeats (1871-1957)
- William Leech (1881-1968)
- Mainie Jellett (1897-1944)
- John Behan (r.1938)
- Kathy Prendergast (r.1958).

Freagair (a), (b) agus (c).

(a) Ainmnigh an saothar a roghnaigh tú.

(b) Déan cur síos agus plé ar an saothar a roghnaigh tú faoi na ceannteidil seo a leanas:

- ábhar
- comhdhéanamh/foirm
- teicníocht agus úsáid comhábhar.

(c) Tabhair roinnt eolais faoin ealaíontóir a roghnaigh tú.

Léirigh do fhreagra.

Roinn II – Ealaín na hEorpa (1000 AD – An Lá Inniu)

8. Tá clú ar an eaglais Ghotach **Sainte-Chapelle, Páras, atá léirithe ar an mbileog leis seo**, as na fuinneoga de ghloine daite inti.
Freagair (a) agus (b).
(a) Déan cur síos agus plé ar an taobh amuigh agus ar an taobh istigh den eaglais seo.
(b) Déan cur síos agus plé achomair ar an dóigh a ndéantar fuinneog de ghloine dhaite.
Léirigh do fhreagra.
9. Is freascó le Leonardo da Vinci (1452-1519) é “**An Suipéar Déanach**”.
Freagair (a) agus (b).
(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar seo faoi na ceannteidil seo a leanas:
  - comhdhéanamh agus úsáid na peirspictíochta
  - teicníocht agus úsáid datha(nna)
  - láimhseáil na fíorach daonna.(b) Tabhair roinnt eolais ghinearálta faoi Leonardo da Vinci.
Léirigh do fhreagra.
10. Tá “**Féinphortráid i Róba le Coiléar Fionnaidh**” le Albrecht Dürer (1471-1528) *léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a) agus (b).
(a) Déan cur síos agus plé ar an bpictiúr seo faoi na ceannteidil seo a leanas:
  - comhdhéanamh agus teicníocht
  - solas agus úsáid datha(nna)
  - láimhseáil na fíorach daonna.(b) Sceitseáil saothar **amháin** eile le Albrecht Dürer agus déan cur síos agus plé achomair air.
Léirigh do fhreagra.
11. Tá “**Filleadh an Mhic Dhrabhlásaigh**” le Rembrandt van Rijn (1606-1669) *léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a) agus (b).
(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar seo faoi na ceannteidil seo a leanas:
  - ábhar
  - comhdhéanamh
  - stíl agus úsáid datha(nna).(b) Sceitseáil saothar **amháin** eile le Rembrandt van Rijn agus déan cur síos agus plé achomair air.
Léirigh do fhreagra.

12. Tá “**Bóthar Versailles, Louveciennes**” le Camille Pissarro (1830-1903) *léirithe ar an mbileog leis seo*.
Freagair (a) agus (b).
(a) Déan cur síos agus plé ar an saothar seo faoi na ceannteidil seo a leanas:
- ábhar
  - comhdhéanamh
  - teicníocht agus úsáid datha(nna).
- (b) Tabhair roinnt eolais ghinearálta faoin Impriseanachas.
Léirigh do fhreagra.
13. Roghnaigh saothar **amháin** le Pablo Picasso (1881-1973) a bhfuil staidéar déanta agat air.
Freagair (a) agus (b).
(a) Ainmnigh an saothar a roghnaigh tú. Déan cur síos agus plé ar an saothar sin faoi na ceannteidil seo a leanas:
- ábhar
  - comhdhéanamh
  - dath(anna) agus stíl.
- (b) Tabhair roinnt eolais ghinearálta faoi Pablo Picasso.
Léirigh do fhreagra.
14. Roghnaigh ceann **amháin** de na saothair seo a leanas agus freagair (a) agus (b):
- “**An Caoineachán**” le Giotto di Bondone (c.1267-1337)
  - “**Eacstais Naomh Treasa**” le Gian Lorenzo Bernini (1598-1680)
  - “**Bean Uasal ag Scríobh Litreach lena Banseirbhíseach**” le Johannes Vermeer (1632-1675)
  - “**An Vaigín Féir**” le John Constable (1776-1837)
  - “**Oíche Réaltach**” le Vincent van Gogh (1853-1890).
- (a) Déan cur síos agus plé ar an saothar a roghnaigh tú faoi na ceannteidil seo a leanas:
- ábhar
  - comhdhéanamh/foirm
  - stíl agus úsáid datha(nna).
- (b) Déan sceitse de shaothar **amháin** eile leis an ealaíontóir a roghnaigh tú agus déan cur síos agus plé air.
Léirigh do fhreagra.

Roinn III – Léirthuisctint na hEalaíne

15. Freagair (a) agus (b).

(a) Déan cur síos agus plé ar léiriú beo stáitse in amharclann **nó** ar ócáid bheo cheoil atá feicthe agat. Bain úsáid as na ceannteidil seo a leanas:

- dearadh seit/radharcra
- dath(anna)/soilsiú
- feistis/smídeadh.

(b) Sceitseáil dearadh faoi choinne seit stáitse don dráma is ansa leat **nó** don cheoltóir/banna is ansa leat. Tabhair fáthanna le do roghanna dearaidh.

Léirigh do fhreagra.

16. Freagair (a) agus (b).

(a) Déan cur síos agus plé ar conas a chuirfeá bailiúchán de phictiúir, de dhealbhóireacht agus de shaothair cheardaíochta ar taispeáint go héifeachtach i do scoil.

(b) Ainmnigh gailearaí, músaem, ionad ceardaíochta **nó** ionad léirmhíniúcháin ar thug tú cuairt air.

agus

Sceitseáil **dhá** shaothar a chonaic tú le linn do chuairte ann agus a bhí suimiúil, dar leat.

Déan cur síos agus plé orthu.

Léirigh do fhreagra.

17. Freagair (a) agus (b).

(a) Déan cur síos agus plé ar an bpóstaer **atá léirithe ar an mbileog leis seo** faoi na ceannteidil seo a leanas:

- comhdhéanamh
- dath(anna) agus íomhánna
- litreoireacht.

(b) Sceitseáil dearadh faoi choinne póstaer don “lá spóirt” do scoile. Tabhair fáthanna le do chinntí dearaidh.

Léirigh do fhreagra.

18. Baineann “Uaschúrsáil” úsáid as seanrudaí agus as ábhair dhramhaíola chun earraí a bhíonn úsáideach agus, go minic, álainn a chruthú.

Freagair (a) agus (b).

(a) Déan cur síos agus plé **ar an léaráid ar an mbileog leis seo**. Bain úsáid as na ceannteidil seo a leanas:

- smaoinreamh/feidhm
- cruth/úsáid bunábhair
- dath(anna).

(b) Mol dearadh chun cannaí stáin folmha a “uaschúrsáil”. Míniúigh feidhm do dhearaidh agus déan cur síos ar na céimeanna a thabharfá chun do dhearadh a chur i gcrích.

Léirigh do fhreagra.

19. Freagair (a) agus (b).
(a) Déan cur síos agus plé ar an dealbhóireacht phoiblí *atá léirithe ar an mbileog leis seo*.
Bain úsáid as na ceannteidil seo a leanas:
- suíomh/méid
  - foirm/cruth
  - dath(anna)/dromchla.
- (b) Cad é atá i gceist sa saothar seo? Tabhair fáthanna le do fhreagra.
Léirigh do fhreagra.
20. Is spás é stiúideo inar féidir le healaíontóir amhairc obair chruthaitheach a dhéanamh.
Freagair (a) agus (b).
(a) Mol dearadh faoi choinne stiúideo a d'úsáidfeadh mac léinn amharcealaíne. Bain úsáid as na ceannteidil seo a leanas i do fhreagra:
- leagan amach/feidhm
  - solas/dath(anna)
  - stóras/taispeántas.
- (b) Tabhair breac-chuntas ar na cineálacha troscáin a roghnófa don stiúideo seo agus tabhair fáthanna le do roghanna.
Léirigh do fhreagra.
21. Freagair (a) agus (b).
(a) Déan cur síos agus plé ar an mball seodra *atá léirithe ar an mbileog leis seo*.
Bain úsáid as na ceannteidil seo a leanas:
- feidhm
  - foirm/cruth
  - dath(anna)/uigeacht.
- (b) Sceitseáil dearadh faoi choinne ball seodra le “héacht” a cheiliúradh. Tabhair fáthanna le do chinntí dearaidh.
Léirigh do fhreagra.

Leathanach Bán